

METODOLOŠKI DOKUMENT
MJESEČNO ISTRAŽIVANJE O PLAĆAMA ZAPOSLENIH (RAD-1)

Sarajevo, 2021. godina

Izdaje Federalni zavod za statistiku FBiH, 71000 Sarajevo, Zelenih beretki 26

Telefon: +387 (33) 20 64 52, Fax: +387 (33) 22 61 51

Elektronska pošta: fedstat@fzs.ba, Internetska stranica: <http://www.fzs.ba>

Odgovara: Doc. Dr. Emir Kremić, direktor

SADRŽAJ

UVOD.....	4
SKRAĆENICE.....	4
1. OSNOVNE ADMINISTRATIVNE INFORMACIJE	
1.1. Naziv istraživanja	5
1.2. Nositelj istraživanja (područje statistike) i periodika istraživanja	5
1.3. Pravna osnova statističkog istraživanja.....	5
1.4. Obaveza davanja podataka	5
1.5. Povjerljivost i zaštita podataka	5
2. METODOLOŠKE OSNOVE	
2.1. Cilj istraživanja	5
2.2. Predmet istraživanja.....	5
2.3. Izvještajne jedinice	6
2.4. Adresar izvještajnih jedinica	6
2.5. Vrijeme i metoda prikupljanja podataka	6
2.6. Relevantni zakonski propisi i standardi.....	6
2.7. Definicije i objašnjenja.....	7
2.8. Primjena Klasifikacije djelatnosti KD BiH 2010.....	7
3. ORGANIZACIJA I PROVOĐENJE ISTRAŽIVANJA	
3.1. Učesnici u provođenju istraživanja	7
3.2. Periodika i rokovi za prikupljanje podataka	8
3.3. Obuhvat i uporedivost	8
3.4. Rezultati istraživanja i objava podataka	9
3.5. Namjena podataka	9
3.6. Korisnici podataka.....	9

UVOD

Mjesečnim statističkim istraživanjem o plaćama zaposlenih prikupljaju se podaci o prosječnim mjesečnim isplaćenim neto i bruto plaćama, satima rada i ostalim novčanim primanjima zaposlenih, od pravnih osoba koje posluju na teritoriji Federacije BiH.

Podaci o plaćama služe kao kratkoročni pokazatelji razvoja ekonomije i elementi za izradu dugoročnih i kratkoročnih razvojnih programa u području ekonomske i socijalne politike, a također su osnovica za utvrđivanje materijalnih i socijalnih prava stanovništva.

SKRAĆENICE

BiH	Bosna i Hercegovina
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FZS	Federalni zavod za statistiku
RAD-1	Mjesečni izvještaj o plaćama zaposlenih
KD BiH 2010	Klasifikacija djelatnosti Bosne i Hercegovine 2010
NACE Rev.2	Europska klasifikacija ekonomskih djelatnosti
SPR	Statistički poslovni registar

1. OSNOVNE ADMINISTRATIVNE INFORMACIJE

1.1. Naziv istraživanja

Mjesečni izvještaj o plaćama zaposlenih.
Skraćeni naziv: RAD-1

1.2. Nosilac istraživanja (područje statistike) i periodika istraživanja

Mjesečni izvještaj o plaćama zaposlenih (RAD-1) je istraživanje koje provodi Federalni zavod za statistiku uz učešće deset Službi za statistiku u kantonima.

Istraživanje se provodi u sklopu Sektora za statistiku stanovništva i društvene statistike, u Odsjeku za statistiku tržišta rada.

Periodika istraživanja i obrada podataka je mjesečna.

1.3. Pravna osnova statističkog istraživanja i obaveza davanja podataka

Statističko istraživanje Mjesečni izvještaj o plaćama zaposlenih (RAD-1) provodi se na osnovu Zakona o statistici u Federaciji BiH ("Službene novine FBiH" br. 63/03 i 09/09), Programa i Plana provođenja statističkih istraživanja od interesa za Federaciju BiH.

1.4. Obaveza davanja podataka

Obaveza podnošenja izvještaja zasniva se na članu 31. Zakona o statistici u Federaciji BiH. Odbijanje davanja podataka, davanje nepotpunih i netačnih podataka ili nedavanje podataka u propisanom sadržaju i roku povlači kaznene odredbe iz čl. 43. i 44. navedenog Zakona.

1.5. Povjerljivost i zaštita podataka

Podaci koji se prikupljaju putem ovog istraživanja koristit će se isključivo za statističke svrhe i neće se objavljivati kao pojedinačni. Upotreba, povjerljivost i zaštita podataka utvrđena je članovima od 36. do 42. Zakona o statistici FBiH i primjenjivat će se prilikom statističke obrade predmetnih podataka.

2. METODOLOŠKE OSNOVE

2.1. Cilj istraživanja

Osnovni cilj Mjesečnog statističkog istraživanja o plaćama zaposlenih jeste dobivanje podataka o prosječnim mjesečnim isplaćenim neto i bruto plaćama zaposlenih u Federaciji BiH, kao i da se iskaže dinamika kretanja plaća izražena nominalnim i realnim indeksima.

2.2. Predmet istraživanja

Mjesečnim statističkim istraživanjem o plaćama zaposlenih prikupljaju se podaci o ukupnom iznosu bruto plaće, ukupnom iznosu neto plaće, broju zaposlenih na koje se odnosi isplata plaće, ukupno plaćenim satima rada od strane poslodavca na koje se odnosi ukupna isplata, broju efektivnih sati rada od ukupno plaćenih sati, kao i ostalim novčanim primanjima zaposlenih (neto iznosi i broj zaposlenih na koje se odnosi isplata toplog obroka, prevoza, naknade za korištenje godišnjeg odmora (regres) i nepomenuta ostala novčana primanja, naknade i materijalna prava zaposlenih).

2.3. Izvještajne jedinice

Izvještajne jedinice su izabrane pravne osobe svih oblika vlasništva iz svih područja djelatnosti KD BiH 2010, koje posluju na teritoriji Federacije BiH i zapošljavaju 10 i više zaposlenih, osim pravnih osoba koje su registrovane u djelatnostima:

T - Djelatnosti domaćinstava kao poslodavaca; djelatnosti domaćinstava koja proizvode različita dobra i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe i Područja djelatnosti U - Djelatnosti vanteritorijalnih organizacija i organa, nisu obuhvaćeni istraživanjem o zaposlenima.

Izvještajne jedinice su istovremeno i jedinice posmatranja. Izvještajne jedinice (pravne osobe) daju podatke pojedinačno za jedinice u svom sastavu koje zapošljavaju 10 i više zaposlenih. U nekim slučajevima registrovane jedinice u sastavu pravne osobe same direktno dostavljaju podatke.

2.4. Adresar izvještajnih jedinica

Adresar sadrži spisak izabranih izvještajnih jedinica (pravnih osoba) razvrstanih po kantonima, općinama, a unutar općine po rastućem redu Klasifikacije djelatnosti KD BIH 2010, sa sljedećim identifikacijskim obilježjima: identifikacijski broj, naziv pravne osobe, općinu i kanton u kojoj posluje, djelatnost koju pravna osoba obavlja i adresne podatke.

Izbor izvještajnih jedinica kojima se dostavljaju mjesečni obrasci o plaćama zaposlenih (RAD-1) se vrši prema kriteriju ukupnog broja zaposlenih na nivou osnovnog subjekta. Obuhvataju se pravne osobe koje zapošljavaju 10 i više zaposlenih, po pripadajućim jedinicama u sastavu koje takođe zapošljavaju 10 i više zaposlenih osoba, uz uslov poslovanja na teritoriji Federacije BiH.

Svrha adresara jeste da se na osnovu podataka koje sadrži, izvrši distribucija statističkih obrazaca RAD-1, a tokom prikupljanja podataka kontroliše se obuhvat izvještajnih jedinica. Smatra se da je prema adresaru izvršen potpuni obuhvat ukoliko su sve izvještajne jedinice iz adresara na području kantona dostavile popunjene obrasce RAD-1.

Adresar se formira na osnovu Statističkog poslovnog registra (SPR) koji vodi Federalni zavod za statistiku i podataka iz Jedinstvenog sistema registracije, kontrole i naplate doprinosa koji se preuzimaju iz Porezne uprave FBiH.

2.5. Vrijeme i metoda prikupljanja podataka

Podaci se prikupljaju izvještajnom metodom na obrascu RAD-1 od pravnih osoba, uz učešće deset Službi za statistiku u kantonima.

Rok za dostavljanje izvještaja od strane izvještajnih jedinica prema Službama za statistiku u kantonima je 25. – tog u mjesecu za prethodni mjesec.

Rok Službama za statistiku u kantonima prema centralnoj statističkoj instituciji – Odsjeku za statistiku tržišta rada je do 9. – tog u mjesecu za mjesec prije prethodnog.

Rok završetka obrade mjesečnih podataka o plaćama u Federalnom zavodu za statistiku je oko 15. - tog u mjesecu (izvještajni mjesec + 45 dana).

Rokovi za objavu podataka za svaki mjesec su navedeni u kalendaru publikovanja koji se objavljuje na web stranici FZS.

2.6. Relevantni zakonski propisi i standardi

Zakon o radu ("Službene novine Federacije BiH" br.26/16),

Kolektivni ugovori između zaposlenika i poslodavaca,

Zakon o porezu na dohodak ("Službene novine Federacije BiH", broj: 10/08, 9/10, 44/11, 7/13 i 65/13)

Zakon o doprinosima ("Službene novine Federacije BiH" broj: 35/98, 54/00, 16/01, 37/01, 1/02, 17/06, 14/08, 91/15 i 104/16)

Zakon o izmjeni Zakona o doprinosima ("Službene novine Federacije BiH" br. 34/18)

Zakon o klasifikaciji djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 64/07 i 80/11),

Pravilnik o razvrstavanju poslovnih subjekata prema klasifikaciji djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 72/17),

Odluka o Klasifikaciji djelatnosti Bosne i Hercegovine 2010 („Službeni glasnik BiH", broj 47/10), koja se primjenjuje na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine na osnovu člana 5. Zakona o klasifikaciji djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 64/07 i 80/11).

2.7. Definicije i objašnjenja

Neto plaća obuhvata plaću za obavljeni rad, kao i naknade plaća po osnovu radnog odnosa (neizvršeni a plaćeni sati) za: godišnji odmor, plaćeni dopust, državne praznike i neradne dane utvrđene zakonom, bolovanja koja idu na teret izvještajne jedinice, plaćeno odsustvo sa posla, zastoje u poslu bez krivnje zaposlenog. Isplaćena plaća za obavljeni rad obuhvata osnovnu plaću, dodatke na radni staž, dodatke za rad u smjenama, dežurstva, noćni rad, prekovremeni rad, rad nedjeljom i praznikom, dodatke zbog loših uslova rada i ostala primanja proistekla iz rada.

Neto plaća ne obuhvata ostala novčana primanja zaposlenih kao što su: topli obrok, prevoz, regres, solidarna pomoć, jednokratna novčana pomoć i slično. Ne uključuju se ni primanja po ugovoru o povremenim i privremenim poslovima, nakanade za autorska djela, otpremnine i jubilarne nagrade, ostale beneficije zaposlenih, te naknade za bolovanja koja se ne isplaćuju na teret poslodavca.

Prosječna isplaćena neto plaća u Federaciji BiH, koju objavljuje Federalni zavod za statistiku, ne obuhvata akontaciju poreza na dohodak.

Prosječna mjesečna isplaćena bruto plaća obuhvata neto plaću plus zakonom propisana obavezna izdvajanja iz bruto plaće (doprinosi iz bruto plaće i akontacija poreza na dohodak).

Bruto plaća ne obuhvata doprinose poslodavca, tj. doprinose na bruto plaću.

Prosječna mjesečna isplaćena neto i bruto plaća po zaposlenom izračunava se dijeljenjem ukupnih isplata sa brojem zaposlenih koji su učestvovali u isplata plaća, a ne sa brojem zaposlenih koji se vode u kadrovskoj evidenciji.

Podaci o prosječnoj mjesečnoj isplaćenoj neto i bruto plaći po zaposlenom iskazuju se po principu obavljenih isplata u tekućem za prethodni mjesec, što odgovara dinamici isplata u najvećem broju pravnih osoba te se i prosjek plaće po zaposlenom odnosi na mjesec za koji je isplata primljena.

Nominalni indeksi neto i bruto plaća izračunavaju se iz apsolutnih iznosa prosječnih mjesečnih neto i bruto plaća za odgovarajući period.

Realni indeksi neto i bruto plaća izračunavaju se dijeljenjem nominalnih indeksa neto i bruto plaća sa indeksom potrošačkih cijena.

Ukupno plaćeni sati rada odnose se na ukupan broj sati za koje su zaposlene osobe primile plaću. Plaćeni sati uključuju izvršene sate rada (sati izvršeni u redovnom radnom vremenu i prekovremeni sati) i neizvršene sate rada (godišnji odmor, praznici, bolovanje kraće od 42 dana i drugi plaćeni, a neizvršeni sati). Plaćeni sati ne uključuju neizvršene sate rada plaćene izvan pravne osobe (sati bolovanja u trajanju dužem od 42 dana, sati porodiljskog odsustva, sati skraćenog radnog vremena roditelja i sl.).

Broj efektivnih sati rada od ukupno plaćenih sati odnose se na stvarno izvršene sate rada (sati izvršeni u redovnom radnom vremenu i prekovremeni sati).

Ostala novčana primanja zaposlenih odnose se na isplate toplog obroka, prevoza, naknade za korištenje godišnjeg odmora (regres) i nepomenuta ostala novčana primanja, naknade i materijalna prava zaposlenih. Nepomenuta ostala novčana primanja, naknade i materijalna prava zaposlenih obuhvaćaju: otpremnine, pomoć za slučaj smrti, teške invalidnosti ili dugotrajne bolesti zaposlenog ili člana uže porodice, pomoć i novčane donacije i ostala primanja zaposlenih u skladu sa kolektivnim ugovorom.

2.8. Primjena Klasifikacije djelatnosti KD BIH 2010

Podaci o plaćama prema Klasifikaciji djelatnosti KD BIH 2010 (usklađena sa EU klasifikacijom NACE Rev.2) raspoloživi su od 2005. godine.

3. ORGANIZACIJA I PROVOĐENJE ISTRAŽIVANJA

3.1. Učesnici u provođenju istraživanja

Federalni zavod za statistiku utvrđuje metodologiju istraživanja, a Planom statističkih istraživanja od interesa za Federaciju BiH definišu se statistička istraživanja i aktivnosti. Plan statističkih istraživanja sadrži sljedeće: naziv istraživanja, nosioca istraživanja, sadržaj i namjenu istraživanja, periodiku provođenja (mjesečno, tromjesečno, godišnje i sl.), referentni period ili datum na koji se podaci odnose, jedinicu posmatranja, izvor i način prikupljanja, izvještajnu jedinicu, rokove za izvještajne jedinice kao i rokove u kojima će se obraditi podaci i

objaviti rezultati istraživanja, nivo za koji će se objavljivati rezultati. Federalni zavod za statistiku izrađuje adresar izvještajnih jedinica, štampa statističke obrasce i šalje statističke obrasce službama za statistiku u kantonima.

U pripremi i provođenju istraživanja učestvuje Federalni zavod za statistiku sa deset Službi za statistiku u kantonima, koje vrše distribuciju obrazaca prema izvještajnim jedinicama.

Službe za statistiku u kantonima prikupljaju popunjene statističke obrasce, pružaju pomoć izvještajnim jedinicama u slučaju nejasnoća pri ispunjavanju upitnika, kontrolišu obuhvat izvještaja prema adresaru, kontaktiraju izvještajne jedinice u slučaju neodgovora, pripremaju podatke za obradu (kontrolišu tačnost, potpunost i logičnost podataka, vrše unos podataka). Nakon završenog unosa podataka metodolozi iz Odsjeka za statistiku tržišta rada vrše dodatne logičke kontrole podataka, tabeliranje rezultata istraživanja i dostavljanje istih Odsjeku za publicistiku koji objavljuje podatke.

Za provođenje mjesečnog istraživanja RAD-1 koristi se obrazac u papirnoj i u elektronskoj formi (excel). Izvještajne jedinice dostavljaju popunjene obrasce RAD-1 (putem pošte, e-maila ili faks) Službama za statistiku u kantonima na mjesečnom nivou, prema rokovima utvrđenim Planom provođenja statističkih istraživanja.

Pravne osobe popunjavaju podatke o masama isplaćenih plaća, broju zaposlenih na koje se odnose izvršene isplate, satima rada i ostalim novčanim primanjima zaposlenih na osnovu podataka iz računovodstvene evidencije.

Obrazac RAD-1 dostavljaju izabrani poslovni subjekti koji posluju na teritoriji Federacije BiH po principu teritorijalno čiste djelatnosti, na nivou općine. To znači da izvještajne jedinice koje imaju jedinice u sastavu, koje se bave djelatnošću drugačijom u odnosu na djelatnost matične organizacije ili se nalaze van općine sjedišta matične firme, ne popunjavaju zbirne izvještaje za cijelu izvještajnu jedinicu, nego se izvještaji popunjavaju pojedinačno po jedinicama koje su obuhvaćene adresarom. U nekim slučajevima jedinice same za sebe popunjavaju podatke.

3.2. Periodika i rokovi za prikupljanje podataka

Podaci o plaćama i broju zaposlenih na koje se odnose izvršene isplate prikupljaju se i obrađuju u mjesečnoj periodici.

Rok za dostavljanje izvještaja od strane izvještajnih jedinica prema Službama za statistiku u kantonima je 25. – tog u mjesecu za prethodni mjesec tekuće godine.

Rok Službama za statistiku u kantonima prema centralnoj statističkoj instituciji – Odsjeku za statistiku tržišta rada je do 9. – tog u mjesecu za mjesec prije prethodnog.

Rok završetka obrade mjesečnih podataka o plaćama u Federalnom zavodu za statistiku je oko 15. - tog u mjesecu (izvještajni mjesec + 45 dana).

3.3. Obuhvat i uporedivost

Okvir za obuhvat istraživanja RAD-1 je Statistički poslovni registar (SPR) aktivnih poslovnih subjekata - pravnih osoba na dan 31. 12. prethodne godine i podataka iz Jedinstvenog sistema registracije, kontrole i naplate doprinosa koji se preuzimaju iz Porezne uprave FBiH. U adresar su uključene sve aktivne pravne osobe iz Statističkog poslovnog registra koje imaju 10 i više zaposlenih po pripadajućim jedinicama koje takođe zapošljavaju 10 i više zaposlenih osoba, uz uslov poslovanja na teritoriji FBiH.

Prosječne mjesečne isplaćene neto i bruto plaće u FBiH se izračunavaju iz podataka koji se prikupljaju putem Mjesečnog istraživanja o plaćama zaposlenih (RAD -1) od pravnih osoba sa 10 i više zaposlenih.

Istraživanjem o prosječnim mjesečnim isplaćenim neto i bruto plaćama zaposlenih u pravnim osobama obuhvaćene su isplaćene neto i bruto plaće zaposlenih koji imaju zasnovan radni odnos bez obzira na vrstu radnog odnosa i dužinu radnog vremena.

Podaci o prosječnoj mjesečnoj isplaćenoj plaći po zaposlenom iskazuju se po principu obavljenih isplata u tekućem mjesecu za prethodni mjesec, što odgovara dinamici isplata u najvećem broju pravnih osoba i prosjek plaće po zaposlenom odnosi se na mjesec za koji je isplata primljena.

Kod zakašnjelih isplata za prethodne mjesece i razdoblja podaci se uključuju u prosjeke isplata za mjesec koji se obrađuje jer u mjesečnoj dinamici praćenja nije moguće korigovati već objavljen i korišten podatak o plaćama.

U obračun prosječnih plaća nisu uključene plaće pripadnika odbrane kao ni plaće zaposlenih u obrtu i srodnim djelatnostima.

3.4. Rezultati istraživanja i objava podataka

Obradom podataka iz Mjesečnog statističkog istraživanja o plaćama zaposlenih dobivaju se podaci o visini prosječne mjesečne isplaćene neto i bruto plaće zaposlenih u pravnim osobama za mjesec izvještavanja, nominalni i realni indeksi kretanja mjesečnih isplaćenih neto i bruto plaća.

Podaci za nivo Federacije BiH publikuju se prema područjima i oblastima klasifikacije djelatnosti KD BiH 2010, a za nivoe kantona prema područjima djelatnosti. Za nivoe općina podaci se publikuju samo ukupno, bez podjele na djelatnosti. Razlog za ovo je povjerljivost i zaštita individualnih podataka, na što nas obavezuje Zakon o statistici u Federaciji BiH, članovi 36-39.

Naime, u pojedinim općinama područja djelatnosti su predstavljena sa malim brojem izvještajnih jedinica, do 3 izvještajne jedinice, što onemogućava objavu podataka, a u cilju zaštite individualnih podataka.

Prema kalendaru publikovanja prvi rezultati se objavljuju u saopćenjima 45 dana od kraja referentnog mjeseca, tj. oko 15. – tog u mjesecu za mjesec koji prethodi prethodnom.

Pored mjesečnih saopćenja podaci se objavljuju u publikacijama „Mjesečni statistički pregled Federacije BiH“, Mjesečni statistički pregled Federacije BiH po kantonima, godišnjem saopćenju „Zaposlenost, nezaposlenost i plaće u Federaciji BiH po kantonima i općinama“, tematskom biltenu „Zaposlenost, nezaposlenost i plaće u Federaciji BiH“, statističkom godišnjaku, publikaciji „Federacija BiH u brojkama“, publikaciji „Kantoni u brojkama“.

Rokovi za objavu podataka su navedeni u kalendaru publikovanja koji se objavljuje na web stranici FZS.

3.5. Namjena podataka

Podaci o prosječnoj mjesečnoj isplaćenju neto i bruto plaći u Federaciji BiH služe kao osnovica za utvrđivanje materijalnih i socijalnih prava stanovništva. Podaci o plaćama služe kao kratkoročni pokazatelji razvoja ekonomije i elementi za izradu dugoročnih i kratkoročnih razvojnih programa u području ekonomske i socijalne politike.

3.6. Korisnici podataka

Glavni korisnici podataka jesu vladina tijela, zavodi i druge državne institucije, tijela jedinica lokalne uprave i samouprave, sindikati, udruženja poslodavaca, istraživači, naučnici, novinari, međunarodne organizacije itd.